

INFOBULLETIN

NADAČNÍHO FONDU
OBĚTEM HOLOCAUSTU

3/2011

Vážení a milí čtenáři,

rok se s rokem sešel a opět stojíme na prahu nového židovského roku. Máme za sebou bilančování, v případě tšuva (pokání) jsme se pokusili napravit vztahy mezi lidmi a případně i s B-hem. Na novoročním stole nechybí jablka, která namáčíme do medu s vírou, že nový rok bude dobrý a sladký, a také jíme granátová jablčka s nadějí, že budeme činit tolik dobrých skutků jako je zrníček v jablku. Dovoďte mi vám všem popřát dobrý a sladký rok!

Uvnitř čísla vás čekají informace o naší nejnovější činnosti, přinášíme ohlédnutí za několika

úspěšnými, námi podpořenými, projekty a představíme vám paní Eriku Bezdíčkovou, přeživší holocaustu, která velmi aktivně předává svou zkušenost žákům a studentům v Česku i Německu. Paní Bezdíčková oslavila osmdesáté narozeniny, přejeme jí vše nejlepší, stále pevně zdraví a energii pro tak zásluhou práci!

Dovoďte mi pozvat vás na náš tradiční podzimní benefiční koncert. Těšíme se na vás dne 22. listopadu 2011 od 19h v prostorách Židovské obce v Praze. Bližší informace naleznete na poslední straně bulletinu.

Marta Malá, ředitelka

Dobry a sladky rok 5772
Happy New Year 5772

Z NAŠÍ ČINNOSTI

VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ

Na začátku prázdnin jsme vyhlásili výběrové řízení na podporu projektů v roce 2012 v programech Péče, Připomínka, Obnova a Budoucnost. Začátkem září jsme v prostorách Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze (VKC ŽMP) připravili Seminář pro žadatele. Zájemci měli možnost se seznámit detailně s grantovými pravidly, žádostmi a rozpočty. Děkujeme VKC ŽMP za bezplatné půjčení prostor. Uzávěrka pro příjem žádostí byla 21. září. Přijali jsme přesně 100 žádostí o nadační příspěvek. V programu Péče 18 projektů, v programu Budoucnost 35 žádostí, v programu Obnova celkem 17 a v programu Připomínka celkem 30 žádostí. Nyní projekty hodnotí grantové komise a do konce listopadu rozhodne o udělení příspěvků správní rada NFOH. Výsledky řízení poté zveřejníme na našich webových stránkách.

HLAS PRO SVATOU ZEMI – FESTIVAL U PŘÍLEŽITOSTI 20. VÝROČÍ SPOLEČNOSTI KŘEŠŤANŮ A ŽIDŮ

V neděli 18. září jsme se aktivně zapojili do programu festivalu Společnosti křesťanů a Židů, který se konal ve Sboru Českobratrské církve evangelické v Praze 8. Návštěvníci festivalu kromě bohatého programu mohli navštívit náš informační stánek. V podvečer ředitelka NFOH Marta Malá přiblížila účastníkům festivalu naši činnost.

PRÁCE S UMÍRAJÍCÍM A PÉČE O JEHO RODINU

22. září jsme připravili tento rok již čtvrtý odborný seminář pro pracovníky sociálních, zdravotních a psychologických služeb v židovských obcích. V úvodu se účastníci dozvěděli novinky o platbách Ghetto Rente a o novém kompenzačním

Mezi účastníky byl i pan rabín David Peter.

fondy Claims Conference. Hlavním tématem semináře byla „Práce s umírajícím a péče o jeho rodinu“. První přednášející byla paní Ilona Peňásová, která pracuje jako psychoterapeutka v Domácím hospici Cesta domů. Židovský pohled na toto téma nám zprostředkovala paní Zuzana Peterová, která pracuje jako psychoterapeutka na Židovské obci v Praze. Rovněž nás těší zájem několika desítek posluchačů o toto téma. V prosinci budeme připravovat poslední odborné setkání v tomto roce.

Seminář Židé ve všední den – přednášející Tereza Váňová a rabín David Peter

ŽIDÉ VE VŠEDNÍ DEN

23. září se uskutečnil již pátý seminář pro pracovníky židovských a spřátelených organizací, který tradičně pořádáme ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Federací židovských obcí v ČR. Tentokrát na téma „Židé ve všední den“. V úvodu se posluchači měli možnost seznámit s novým pražským rabínem Davidem Peterem při jeho přednášce „Tóra jako kniha i návod na život“. Později vyslechli příspěvky „Systém micvot aneb všedně nevšední život Židů“ od Gafny Váňové o židovských náboženských předpisech, „Různé chutě judaismu“ od Kateřiny Weberové o regionálních a denominačních odlišnostech mezi jednotlivými skupinami Židů a „Zkušenosti Židů v Čechách na pozadí historie střední Evropy“ od Ireny Kalhousové o historii českých Židů. Návštěvníci semináře ve zpětnovazebních dotaznicích k přednáškám ocenili jejich přínos pro svou práci i dlouhodobě vysokou úroveň našich seminářů. Jsme rádi, že si tyto vzdělávací přednášky našly pevné místo v plánech našich spřátelených orga-

Z OBSAHU BULLETINU

Z naší činnosti	2
PŘIPOMÍNKA: Projekt Stolpersteine	4
PÉČE: Psychologická, zdravotní a sociální péče o oběti nacismu v ČR	5
BUDOUCNOST: Festival pro židovskou čtvrť Boskovice 2011	6
OBNOVA: Maceva – židovský náhrobek a symbolika jeho výzdoby	7
OBNOVA: Slavnostní otevření synagogy v Lošticích	8
Stopy Židů v Praze 2	9
PŘÍBĚH: Erika Bezdíčková	10
70. výročí začátku deportací do ghetta a vyhlazovacích táborů	12
Zveme vás...	15

nizací a těšíme se na další seminář na téma „Židé po 2. světové válce“, který plánujeme uspořádat v únoru 2012.

PROJEKT STOLPERSTEINE

Jedním z projektů, který jsme v tomto roce podpořili v programu Připomínka, je pokládání pamětních kamenů Stolpersteine. O detailech činnosti stejnojmenného občanského sdružení hovoří jedna z jeho členek Bianca Lipanská.

- **Kdy a kde projekt vznikl?**
- Projekt původně vznikl v Německu. S nápadem na vznik Stolpersteine přišel německý umělec Günter Demnig. V roce 1990 chtěl připomenout deportace Romů a Sintů z Kolína nad Rýnem v Německu. Barvou označil chodníky před domy, odkud byli tito lidé deportováni, ale barva časem oprýskala. V roce 1992 proto položil první Stolperstein tak, jak jej známe dnes i v Česku. První kameny byly položeny za romské oběti. První české Stolpersteine pak byly položeny v Praze a v Kolíně na podzim roku 2008, od té doby je pak pokládáme vždy jednou ročně na různých místech.
- **Jak kámen vypadá?**
- Kámen má podobu malé čtverhranné dlaždice o straně 10 cm. Je vyrobená z betonu. Na její vrchní straně je mosazná destička. V mosazi je

vyryt nápis s informacemi o oběti. Kámen se umísťuje do dlažby před posledním bydlíštěm oběti. K obětem nacismu počítá Günter Demnig všechny nacisty pronásledované skupiny, tedy Židy, Sinty, Rómy, politické nepřátele, homosexuály, příslušníky odboje, oběti eutanázie, Svědky Jehovovy a další. Zatím jsme umístili Stolpersteine pouze za zlomek obětí, ale v současné době se můžete setkat již s desítkami našich kamenů v ulicích Prahy, Kolína, Neratovic, Teplic, Třeboně, Brna, Olomouce a Ostravy.

- **Jak vybíráte jména obětí, za které kameny pokládáte?**
- O kameny většinou žádají příbuzní obětí, ale podnět k položení Stolpersteine může dát prakticky kdokoliv. Zájemci mají možnost nás kontaktovat emailem nebo na naší interneto-

ve stránce vyplnit kontaktní formulář, kde uvádějí jméno oběti a další informace, které mají k dispozici. Při prvním položení jsme jména vybrali z databází Terezínské Iniciativy. Když jsme o pokládání kamenů informovali v měsíčníku Roš chodeš, Obecních novinách Židovské obce v Praze, a když se začaly objevovat další reportáže v rozhlasu a v televizi, začali se ozývat další zájemci.

- **Kdo jsou lidé, kteří projekt zaštiťují v ČR?**
- Členové občanského sdružení Stolpersteine – Petra Jurečková, Zdeněk Kalvach, Aleš Hanek a já. Z počátku projekt spoluorganizovala také Česká unie židovské mládeže. Dále máme spolupracovníky v jednotlivých městech, ve kterých Stolpersteine pokládáme. Jsme rádi, že naše sdružení kontaktují zájemci, kteří se chtějí stát dalšími koordinátory.

- **Jak lidé reagují na váš projekt?**
- Reakce jsou vesměs pozitivní. Samotné pokládání kamenů vzbuzuje zájem u kolemjdoucích a někdy se podaří promluvit i s obyvateli domů, před kterým se kameny pokládají. A to je vlastně to nejhezčí a nejdůležitější – o kameny se zajímají, ptají se, co Stolpersteine vlastně jsou a proč jsou před jejich domem.
- **Jaké jsou vaše plány do budoucna?**
- Chtěli bychom pokračovat v naší práci a umožnit položení co nejvíce kamenů. Mnohdy je to pro příbuzné jediná možnost osobní vzpomínky na své blízké.

- **Děkuji za rozhovor.**

■ tgv

Více o projektu: <http://www.stolpersteine.cz>.

PĚČE

PROGRAM PODPORY PROJEKTŮ SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ PĚČE
SE ZVLÁŠTNÍM ZŘETELEM K POTŘEBÁM TĚCH, KTERÍ PŘEŽILI HOLOCAUST

SOCIÁLNÍ, ZDRAVOTNÍ A PSYCHOLOGICKÁ PĚČE O OBĚTI NACISMU V ČESKÉ REPUBLICĚ

Podařilo se nám získat grant ve výši 100 000 € od německé nadace Erinnerung, Verantwortung und Zukunft, který je financován z daru Deutsche Bahn.

Hlavní náplní projektu je poskytování sociální, zdravotní a psychologické péče zajišťované židovskými obcemi a organizacemi v České republice s cílem zajištění co nejlepších a profesionálních služeb pro oběti nacismu, resp. holocaustu, z kvalitnějšího jejich života a co nejdůstojnější stáří, a to s ohledem na jejich zkušenost během druhé světové války.

Projekt se skládá ze dvou částí. První je přímá péče o oběti holocaustu, zahrnující sociální a zdravotní služby, aktivizační služby (zahrnující rehabilitace, fyzioterapie, ergoterapie, cvičení, komunitní centra – společenská setkávání, mezigenerační kontakty, rekondiční pobyty) a psychoterapii. Druhá část je věnována proplácení léků a potravinových doplňků, zdravotních po-

můček, příspěvkům na léčebnou péči a příspěvkům na preventivní péči.

Projekt je dvouletý, počínaje 1. lednem 2012. Příjemci tohoto grantu budou židovské obce v Děčíně, Teplicích, Olomouci, Karlových Varech, Plzni, Liberci, které jej budou čerpat na zajištění sociálních a zdravotních služeb, dále pak Rafael Institut na individuální a skupinové psychoterapie a také Středisko sociálních služeb při Židovské obci v Praze, které příspěvek použije na úhradu rekondičního pobytu pro své klienty. Úhrady léků a zdravotních pomůček, příspěvky na léčebnou a preventivní péči bude spravovat paní Zlata Kopecká z Židovské obce v Praze.

O projektu vás budeme dále informovat.

■ af

FESTIVAL PRO ŽIDOVSKOU ČTVRŤ BOSKOVICE 2011

Foto Karel Šuster, Unijazz

Letos jsme podpořili již devatenáctý ročník festivalu pro židovskou čtvrť Boskovice 2011, který každoročně pořádá sdružení pro podporu kulturních aktivit Unijazz. Festival je od svého vzniku zaměřen na podporu myšlenky zachování a obnovy židovské čtvrti v Boskovicích, také na propagaci této jedinečné památky a celého města.

Letošní ročník festivalu se konal od 7. do 10. července na různých místech ve městě, např. v letním kině, na hradě, v synagoze nebo v zámeckém skleníku. Po dobu konání celého festivalu si mohli návštěvníci prohlédnout synagogu, kde je umístěna stálá expozice věnovaná židovské čtvrti. Velký zájem měli návštěvníci o komentované prohlídky. Program festivalu byl velice pestrý. Návštěvníci si mohli vybrat ze široké škály koncertů, výstav, divadelních představení pro dospělé i děti, přednášek, workshopů či filmové přehlídky. Letošní ročník festivalu navštívilo více než 4000 diváků. Ohlasy jsou velice kladné a lidé se sem každý rok vracejí.

Již nyní vás můžeme pozvat na příští jubilejní dvacátý ročník festivalu pro židovskou čtvrť Boskovice 2012, který se bude konat od 5. do 8. července 2012. Zájemci se mohou těšit na stejně pestrý a nabitý program, jako byl ten letošní.

■ mv

Foto Karel Šuster, Unijazz

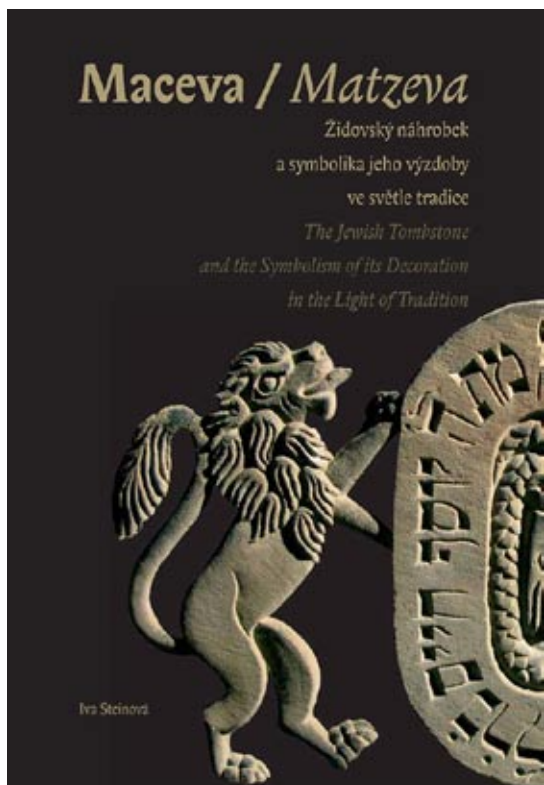
MACEVA – ŽIDOVSKÝ NÁHROBEK A SYMBOLIKA JEHO VÝZDOBY VE SVĚTLE TRADICE

Publikace Ivy Steinové, která bude v prodeji od listopadu 2011, je výsledkem několikaletého výzkumu židovských hřbitovů, uskutečněném v Národním památkovém ústavu. Kniha si klade za cíl pojmenovat a interpretovat symboliku výzdoby židovských náhrobků dochovaných na území České republiky.

Židovské náhrobky dosud patří mezi opomíjené kulturní památky, jsou však mimořádně cennými historickými a kulturními doklady o životě židovských komunit. Pravidla židovského pohřbívání a místní zvyky totiž ovlivnily zvláštní podobu židovských pohřebišť. Náhrobek má označit místo pohřbu a sdělovat o zemřelém vše potřebné i pro další generace tak, aby jméno pohřbeného neupadlo v zapomnění. Kromě svého základního smyslu – tedy uctít památku zemřelých – vykazují náhrobky mnohdy značnou uměleckou hodnotu.

Publikace poskytuje čtenáři souhrnné zpracování ikonografické výzdoby židovských náhrobků na našem území. Hlavní metodou interpretace symboliky na náhrobcích je porovnání hebrejského nápisu s výtvarným motivem. Součástí většiny náhrobních textů je ujištění, že zesnulý plnil předepsané micvot (náboženské povinnosti) a že má díky svým skutkům na tomto světě zajištěn podíl na olam ha-ba světě, který přijde.

V knize jsou shrnuty všechny typy symbolické výzdoby a jsou interpretovány na základě znalostí judaismu. Mezi hlavní sledovaná výtvarná témata patří symboly Tóry, znamení kohenů a levitů, znázornění dobročinnosti, motivy korun, znamení pro jména a různá povolání nebo činnosti, smuteční motivy a symboly spojované s očekáváním příchodu Mesiáše. Součástí publikace je třináct drobných medailonů vybraných osobností, jejichž náhrobky nesou výtvarnou symbolickou

výzdobu. Text je ilustrován sto osmnácti fotografiemi nejvýznamnějších dokladů symbolické výzdoby židovských náhrobků na našem území.

■ ks

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ SYNAGOGY V LOŠTICÍCH

Dne 28. srpna byla za přítomnosti mnohých významných hostů slavnostně otevřena loštická synagoga. Rekonstrukce synagogy probíhá od roku 2006, a to mj. s naší podporou. Za posledních pět let byly opraveny stropy, omítky, podlahy, instalovány nové elektrorozvody a zabezpečovací systém. Nejnověji bylo osazeno vitrážové okno nad svatostánkem, jehož výrobu financovali

*Potomci posledního loštického rabína A. Günziga.
Zdroj ŽO Olomouc – Jindřich Buxbaum.*

potomci posledního loštického rabína dr. Asriela Günziga (1868–1931).

V synagoze byl zrekonstruován prostor také pro vzdělávací program o s. Respekt a tolerance, které o synagogu na základě dohody s Městem Loštice pečuje. Nově zde byla umístěna muzejní expozice s interaktivními programy a knihovna pojmenovaná po Ottu Wolfovi, židovském chlapci z nedaleké Mohelnice, který se za 2. světové války společně s rodiči skrýval a psal si deník.

Synagoga byla postavena roku 1726 a sloužila svému účelu až do války, kdy bylo v roce 1942 deportováno 59 Židů do koncentračních táborů. Po válce již nebyla židovská obec obnovena a opuštěná synagoga se stala majetkem města. Město Loštice jako majitel synagogy velmi dbá o obnovu památky, také jeho zásluhou je synagoga nejen historickou připomínkou někdejší židovské komunity, ale také místem, kam lidé přicházejí za kulturou. Synagoga je tak opět, byť s pozměněným významem, domem shromáždění, být knesetem.

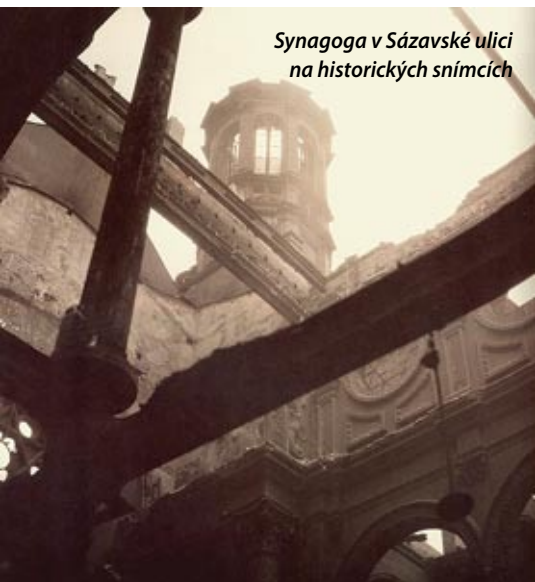
■ mm

STOPY ŽIDŮ V PRAZE 2

Městská část Praha 2 zahájila v červenci dokumentačně-vzdělávací projekt, který by měl mapovat osudy židovského obyvatelstva na území dnešní části Prahy 2, především na Královských Vinohradech. Žila zde největší židovská komunita v předválečném Československu a je neuvěřitelné, že tato skutečnost dosud nebyla nikde zmapována.

Městská část proto uzavřela smlouvu s Židovským muzeem v Praze, aby se našlo a zpracovalo co nejvíce informací. Tím, kdo informace vyhledává, je dokumentarista Martin Šmok.

Výstupem projektu by měly být jak vzdělávací materiály pro školy, tak výstava a v ideálním případě publikace. Vzdělávací materiál by neměl být zdaleka určený jen pro hodiny dějepisu, ale především pro výuku zabývající se lidskými právy a výchovou proti rasismu. Nejdůležitější je dnešním dětem ukázat, že na Vinohradech žili lidé různého vyznání těsně vedle sebe a část z nich byla odvěčena a povražděna jen proto, že jejich jména byla zapsána v židovské matrice.

*Synagoga v Sázavské ulici
na historických snímcích*

Já sama bydlím ve Vinohradské ulici a přes dvůr se koukám do oken domů v Mánesově ulici, ve které bydlelo 821 obětí holocaustu. Ačkoli válku nepamatuji, považuji je všechny za svoje sousedy. Je pro mě nepříjemné, že by jejich osudy a fakt, že na Vinohradech žili, měly být zapomenuty.

A na závěr ještě prosba: pokud máte doma nějaký předmět, fotografii či cokoli jiného včetně vzpomínek souvisejících se zapomenutou historií židovské obce na Královských Vinohradech, prosím sdělte to paní Barboře Patočkové na telefonní číslo 222 749 281 a 603 867 285 nebo na e-mail: barbora.patockova@jewishmuseum.cz.

Michaela Marxová
Místostarostka MČ Praha 2

Příběh: ERIKA BEZDÍČKOVÁ

Příběh každého, kdo prožil peklo koncentračních a vyhlazovacích táborů, stojí za zaznamenání. Je svědectvím, ze kterého se můžeme a musíme učit. Rozhodli jsme se proto zařadit do našeho bulletinu příběhy přeživších. Nikdy jich není dost.

Erika Bezdíčková se narodila v roce 1931 v Žilíně na Slovensku. Většina její rodiny byla během holocaustu vyvražděna. Mnoho let svou zkušenost a své zážitky nesdílela. Až na naléhání rodiny a studentů sepsala své vzpomínky v knize *Moje dlouhé mlčení*. Kniha čtenáře provádí vzpomínkami z dětství, z doby holocaustu, poválečných let až po současnost.

MOJE DLOUHÉ MLČENÍ

Žili jsme životem moderní židovské rodiny, v níž se hovořilo třemi jazyky. S Maryškou jsem si povídala slovensky, s babičkou střídavě maďarsky a s návštěvami německy. Ve velké knihovně byly publikace ve všech těchto jazycích, některé také v angličtině. Od druhé třídy jsem chodila i na angličtinu k paní učitelce Mayerové. O Vysokých svátcích, ke kterým patří Roš ha-šana (Nový rok) a Jom kipur (Den smíření), jsme však do synagogy chodili. Maminka dodržovala i den půsty, ráno si vzala s sebou jablíčko se zapíchanými voňavými hřebíčky, jejich aroma mělo zahánět hlad. My děti jsme si krátily čas venku, hlavně na dvoře přilehlé židovské školy. Slavili jsme také Pesach se sederovou večeří, během níž jsem jako nejmladší člen rodiny předčítala z Hagady. Během Chanuky jsme rozžihali svíčky na chanukii. Brala jsem to jako samozřejmost, stejně jako mi připadalo běžné strojení stromečku o Vánocích, se kterým jsem pilně pomáhala paní správcové Knocikové, která bydlela v našem domě. (str. 15-16)

Každého, kdo v Osvětimi byl a žije, se lidé ptají: „Jak to, že jsi přežil?“ Na to neexistuje odpověď. Záleželo na vůli, ale také na štěstí a náhodě. Stejně ale všichni přeživší trpí syndromem viny. Je to trýznivý pocit, kterého se nikdo z nás po celý život nezbaví. Každý se ptá, jak to, že právě já? Proč ne moje maminka, sestra, přítelkyně... (str. 34)

Erika Bezdíčková v Senátu PČR v roce 2006.

Zeptali jsme se paní Bezdíčkové:

- Paní Bezdíčková, co se stalo, že jste po mnoha letech mlčení sepsala své vzpomínky a začala chodit do českých a německých škol a svou zkušenost holocaustu předávat mladým lidem?
- Po válce mi bylo necelých 14 let. Vrátila jsem se do Žiliny, odkud jsem byla deportována, a nenášla nikoho z rodiny, ani žádného ze svých spolužáků. Setkávala jsem se s lidmi, kteří přežili válku v teple svých domovů, kteří se ptali, jak je možné, že jsem se vrátila. Na to jsem neuměla odpovědět. Zároveň jsem si uvědomila, že nikomu z nich nemohu vyprávět o tom, co se nám skutečně stalo. Chyběla mi pro to slova, a navíc jsem tušila, že by mi ani neuvěřili.

Po dvou letech života na ulici jsem se provdala a měla děti, ale ani těm jsem se nedokázala svěřit

s tím, co mě potkalo. Když za pár let, v roce 1952, začaly antisemitské procesy, prožívala jsem obrovský strach, aby taká je nepotkal podobný osud. Teprve když jsem začala pracovat v Československém rozhlasu a setkávala se s lidmi vědoucími, ztratila jsem ty největší zábrany. Moc za to vděčím tehdejšímu redaktorům, kteří pracovali v rozhlasu – pánům Aškenazymu, Zdeňku Mahlerovi či Otovi Popperovi (později Pavlovi). S nikým jiným jsem o své minulosti nehovořila, i když všichni věděli, že jsem Židovka, a na leccos se vyptávali.

Když děti vyrostly, vzala jsem je s sebou do Osvětlemi a vše jim vyprávěla. Nedlouho poté jsem se setkala na tiskové konferenci se Simonem Wiesenthalem. Když tiskovka skončila, požádal mě, abych ještě chvíli zůstala. Rozhovor s ním znamenal milník v mém životě. Kladi mi na srdce hovořit, psát, informovat svět o tom, co se přihodilo evropským Židům, být hlásnou troubou 6 milionů zavražděných, kteří nemohou vydat svědectví.

V té době mi také volali z Brücke-Most-Stiftung, která sídlí v Drážďanech a požádali, zda bych se mohla setkávat jako přeživší s německými studenty a vyprávět jim o první polovině 20. století a o šoa. Nabídku jsem přijala; první návštěvy v Německu jsem prožívala velmi emocionálně, ale zvládla jsem to. Dnes s tím už nemám problémy. Mezitím se na mě obrátili učitelé středních a vysokých škol v Brně, a také různé církevní a nevládní organizace, dokázala jsem o tom hovořit také na Jom ha-šoa v Senátu.

Zejména po filmu Olgy Sommerové *Sedm světel*, který se na školách promítá, se mi stále častěji ozývají ředitelé škol se žádostí o besedu.

Byli to studenti, kteří mě přiměli napsat knížku *Moje dlouhé mlčení*. Po besedách se mě často ptali, zda jsem o svém příběhu a holocaustu psala, rádi by si to přečetli. Během dvaceti let, co navštěvuji školy, jsem si udělala malý průzkum; zeptala se studentů, kolik stránek by byli v době počítačů a jiných moderních lákadel ochotni číst. Vzácně se shodli – tak kolem jednoho sta stránek. Pak jsem sedla k počítači a během krátké doby vyšla kniha *Moje dlouhé mlčení*. První náklad (2000 kusů) byl půl roku po vydání rozebrán. Ted je na pultech knihkupectví už vydání druhé.

● **Jaká je vaše zkušenost se studenty, jak na vás a vaše vyprávění reagují?**

● Moje zkušenosti ze škol jsou vesměs příjemné. Zejména studenti v Německu, kteří se v rámci dějin učí o třetí říši a také o holocaustu, mají cílené otázky, cítím, že téma je zajímavé. Horší to je na našich školách. Pokud mladí lidé nevyrůstají v rodinách, kde se o poslední válce hovoří, netuší skoro nic. Někdy mám pocit, že jejich znalosti dějin končí někde po středověku. Také jim bývá podezřelé, že ještě žiju, když se to vše odehrálo před tak dlouhou dobou. Trochu mě také zkušejí; chtějí abych jim ukázala vytetované číslo. Po besedách dostávám často dojemné dopisy, e-maily a leckdy i žádost o osobní setkání.

● **Děkujeme za rozhovor.**

Knihu *Moje dlouhé mlčení* lze objednat v Kartuziánském nakladatelství (www.kartuzian.cz).

■ mm

Erika Bezdíčková se svou početnou rodinou

70. VÝROČÍ ZAČÁTKU SYSTEMATICKÝCH DEPORTACÍ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH ŽIDŮ DO GHETT A VYHLAZOVACÍCH TÁBORŮ

V říjnu a listopadu 2011 si připomínáme sedmdesáté výročí začátku systematických deportací českých a moravských Židů do ghatt a vyhlazovacích táborů. 16. října 1941 byl z Prahy vypraven první transport do ghetta v Lodži a jen o několik týdnů později, 24. listopadu 1941, následovalo pracovní komando složené z mladých mužů, kteří měli připravit Terezín pro „ghettoizaci“ většiny Židů z českých zemí.

Památník se 77 zřejmény zavražděných českých a moravských Židů v Pinkasově synagoze

„Nástup do transportu se rovnal definitivnímu vytržení ze společnosti, z alespoň zbytku normálního života, a pro většinu z deportovaných z něj nebylo návratu. Cesta vedla zpravidla přes shromaždiště do transportu, ghetta a táborů, do míst, v nichž probíhalo systematické vyhlazování Židů.

Z více než 80 tisíc Židů z Čech a Moravy, kteří dostali příkaz k transportu, se osvozeno dožilo necelých 11 tisíc. Ani pro přeživší nebyl návrat jednoduchý: často si z koncentračních táborů přinesli fyzické i duševní zdravotní následky, museli se vypořádat se ztrátou rodiny a s nezájmem zbytku společnosti,“ říká Michal Frankl, vedoucí Oddělení pro dějiny šoa Židovského muzea v Praze.

Židovské muzeum v Praze ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, Tereziňskou iniciativou, Nadačním fondem obětím holocaustu, Památníkem Tereziň, režisérem Pavlem Štinglem, velvyslanectvím Spojených států amerických a dalšími partnery připomene toto významné výročí sérií diskusí, přednášek a vzdělávacími aktivitami.

„Věříme, že připomínka tragických událostí před 70 lety přispěje k zamyšlení nad tím, jak si současná česká společnost připomíná šoa a jak se vypořádává s nebezpečími rasismu a antisemitismu. Toto ‚kulaté‘ výročí je také pravděpodobně poslední, při němž ještě může mnoho z pamětníků osobně vystupovat na veřejnosti. I z tohoto důvodu připomínkové aktivity dávají, nakolik je to možné, slovo očítým svědkům,“ dodává M. Frankl.

V RÁMCI VÝROČÍ PŘIPRAVUJEME

27. 11. PINKASOVA SYNAGOGA ZDARMA

K připomenutí počátku systematických deportací českých Židů do ghatt a vyhlazovacích táborů zpřístupní ŽMP 27. listopadu (neděle po výročí prvního transportu do tereziňského ghatta) zdarma památník zavražděných českých a moravských Židů v Pinkasově synagoze (Široká 3, Praha 1). Po dobu otevření, od 9 do 18 hod., bu-

dou v synagoze k dispozici pracovníci ŽMP, kteří budou návštěvníkům pomáhat s orientací v památníku, s vyhledáváním doplňujících informací a odpovídat na jejich otázky.

Památník vznikl v 50. letech 20. století ve Státním židovském muzeu pod vedením Hany Volavkové. Jeho vybudování předcházela rozsáhlý průzkum a úpravy Pinkasovy synagogy, jejíž volba souvisela i s bezprostřední návazností na Starý židovský hřbitov. Jména na stěnách synagogy představují jeho symbolické rozšíření pro ty, kteří většinou žádný skutečný hrob nemají. Unikátní památník je dílem malířů Václava Boštíka a Jiřího Johna, kteří nejen připravili jeho působivý koncept, ale 77 297 jmen sami na zdi synagogy napsali.

Památník vznikl v době, kdy připomínání šoa bylo nanejvýš vnitřní záležitostí židovské komunity a kdy genocida českých a moravských Židů byla zmiňována jen na okraj příběhu utrpení československých občanů a boje komunistů proti nacismu. Jeho vytvoření bylo tolerováno, protože vznikl mimo veřejný prostor, v synagoze, a navíc v kontextu poválečných tryzen. V době po sovětském vpádu roku 1968 skrytí památníku před veřejností vyvrcholilo jeho dlouhodobým uzavřením, během něhož byly nápisy na zdech zničeny. Teprve po pádu komunistického režimu Židovské muzeum v polovině 90. let 20. století

památník rekonstruovalo a znovu otevřelo pro veřejnost.

KALENDÁŘ PŘIPOMÍNKOVÝCH AKCÍ

OD 27. 10. 2011

27. 10., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP (Maiselova 15, Praha 1), Škola v extrémních situacích. Beseda Petra Broda s Danou Kasperovou, autorkou knihy „Výchova a vzdělávání židovských dětí v protektorátu a v ghettu Terezín“ a s pamětníci terezínských poměrů, historičkou Annou Hyndrákovou.

10. 11., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP v Brně (třída Kpt. Jaroše 3): F jako fragment. Písmenem „F“ byl označen transport, který odjízďel 16. 11. 1941 přímo z Brna do ghetta v běloruském Minsku. Osвобоzení se dožilo 13 vězňů. Osudy tohoto transportu přiblíží kurátorka archivu dějin holocaustu ŽMP Jana Šplíchalová.

12. 11., 19:30

Španělská synagoga, koncert ve spolupráci s vídeňským sdrúžením exil.arte: V podání orchestru Berg pod vedením dirigenta Petera Vrábela zazní skladby Erwina Schulhoffa, Viléma Tauského, Viktora Ullmanna a Gideona Kleina. Více informací a prodej vstupenek na www.berg.cz.

21.-22. 11.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1, konferenční místnost Workshop Šoa v literaturách střední Evropy, který pořádá Centrum pro studium holocaustu a židovské literatury FF UK a Ústav pro českou literaturu AV ČR (anglicky). Bližší informace Jiří Holý (holmail@seznam.cz) nebo na <http://cl.ff.cuni.cz/holokaust>.

22. 11., 19:00

Židovská obec v Praze (Maiselova 18, Praha 1), benefiční koncert Nadačního fondu obětem holocaustu.

Vystoupí dětské divadlo Feigele, židovská skupina Klezmerim a romská kapela BENGAS. Výtěžek koncertu bude věnován na projekty zmírňující

cí dopad holocaustu, které fond finančně podporuje. Více informací o koncertu i podporovaných projektech naleznete na www.fondholocaust.cz.

24. 11., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP (Maiselova 15, Praha 1): Helga – L 520. Promítání čerstvě dokončeného animovaného filmu Miloše Zvěřiny inspirovaného tvorbou malířky Helgy Hoškové-Weissové.

27. 11., 9:00–18:00

Zpřístupnění Pinkasovy synagogy zdarma.

29. 11., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP (Maiselova 15, Praha 1): Okupační správa a první transporty z protektorátu. Přednáška ředitelky Institutu Terezínské iniciativy Jaroslavy Milotové věnovaná prvním transportům.

12. 12., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP (Maiselova 15, Praha 1, místnost č. 200): Diskuse s americkým historikem Benjaminem Frommerem o české historiografii a holocaustu. Prof. Frommer je autorem významné studie o retribučním soudnictví v Československu (česky pod názvem Národní očista v nakladatelství Academia), v současnosti se zabývá holocaustem v protektorátu, včetně podílu českých úřadů na pronásledování Židů Registrace na adrese magdalena.sedlicka@jewishmuseum.cz nutná!

13. 12., 15:50

Filosofická fakulta UK, Palachovo nám. 2, Praha 1: přednáška Benjamina Frommera o tom, jak se čeští fašisté, byrokraté a místní policie podíleli na zavádění antisemitských opatření v protektorátu.

14. 12., 18:00

Vzdělávací a kulturní centrum ŽMP v Brně (třída Kpt. Jaroše 3): přednáška Benjamina Frommera.

Více informací podá Barbora Patočková, telefon: 222 749 281 a 603 867 285, e-mail: barbora.patockova@jewishmuseum.cz.

Židovská obec v Praze
si Vás dovoluje pozvat na vernisáž výstavy
The Jewish Community of Prague
cordially invites you to the opening of the exhibition

Židovská obec History
v Praze of the Jewish Community
od roku 1945 of Prague since 1945
po dnešek until the present time

Stálá výstava A permanent exhibition

Neděle 18. září 2011 v 11.00 hodin
v Jeruzalémské synagoze,
Jeruzalémská 7, Praha 1
Sunday, September 18, 2011 at 11:00
Jerusalem synagogue,
Jeruzalémská street 7, Prague 1

Výstava bude otevřena denně
kromě soboty a židovských svátků,
vždy od 11.00 do 17.00 hodin
Exhibition is opened every day
from 11:00 to 17:00
except Saturdays and
Jewish holidays

Výstava vznikla za finanční podpory
Magistrátu hl. města Prahy
a Nadace Židovské obce v Praze
The exhibition was created with support
from the City of Prague and the Foundation
of the Jewish Community of Prague

Nadační fond obětem holocaustu
ve spolupráci se Sdružením pro úštěčskou synagogu a hřbitov
pořádají **BENEFIČNÍ KONCERT**

BENGAS

Klezmerim

Divadlo Feigele

moderuje **Ester Janečková**

Během koncertu bude možné zakoupit si košer teplé i studené jídlo a pití.

Předprodej vstupenek: vintrova@fondholocaust.cz, tel.: 224 261 573, mobil 775 644 034

22. listopadu 2011
od 19 hodin

Velký sál Židovské obce
v Praze
Maiselova 18, Praha 1

Cena vstupenky **290 Kč** (studenti **240 Kč**)
www.fondholocaust.cz

Děkujeme sponzorům a partnerům:

CONSEQ™

STAVEBNÍ FIRMA
HLAVÁČEK

NADAČNÍ FOND OBĚTEM
HOLOCAUSTU
FOUNDATION FOR
HOLOCAUST VICTIMS

InfoBulletin vydává Nadační fond obětem holocaustu jako informační periodikum určené partnerským organizacím a žadatelům o nadační příspěvek • Adresa kanceláře: Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2 • Telefon: 224 261 615, 224 261 573, fax: 224 262 563 • E-mail: info@fondholocaust.cz • Internet: www.fondholocaust.cz • Bulletin zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod evid. číslem MK ČR E 16905 •

Kontakty: Marta Malá, ředitelka: mala@fondholocaust.cz 224 261 615 • Andrea Fictumová, koordinátorka programů Péče, Připomínka, Budoucnost: fictumova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Michaela Vintrová, finanční manažerka: vintrova@fondholocaust.cz, 224 261 573 • Tereza Váňová, odborná pracovnice: vanova.tereza@gmail.com.